

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การสื่อสารเพื่อสร้างอัตลักษณ์ของหมอช้างชาวกูยจังหวัดสุรินทร์” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการสื่อสารเพื่อสร้างอัตลักษณ์ของหมอช้างชาวกูยจังหวัดสุรินทร์มีรูปแบบการสื่อสารอย่างไร การให้ความหมายและคุณค่าเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของหมอช้างชาวกูยจังหวัดสุรินทร์มีความสำคัญอย่างไรในยุคโลกาภิวัตน์ และการถ่ายทอดอัตลักษณ์ของหมอช้างชาวกูยจังหวัดสุรินทร์มีวิธีการการถ่ายทอดอย่างไรในยุคโลกาภิวัตน์ ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description)

3.1 ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาจากประชากรสองกลุ่มคือ กลุ่มแรกเป็นหมอช้างชาวกูย ซึ่งอาศัยอยู่ในพื้นที่หมู่บ้านช้าง (บ้านตากกลาง) อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 15 คน และกลุ่มที่สองคือ กลุ่มบุคคลภายนอกหมู่บ้านหรือผู้สนับสนุนหมอช้าง เช่น เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานรัฐบาล และกรรมการแสดงช้างจังหวัดสุรินทร์ที่เข้ามาช่วยเหลือ สนับสนุนหมอช้างให้สามารถดำรงอัตลักษณ์ให้คงอยู่ต่อไปได้ จำนวน 15 คน

3.2 กลุ่มตัวอย่างของการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างขนาดเล็กขึ้นมาเป็นตัวแทนของหมอช้างชาวกูย โดยใช้การสุ่มตัวอย่างโดยไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Nonprobability Sampling) ซึ่งเลือกการสุ่มตัวอย่างแบบกระจายอย่างต่อเนื่อง (Snowball Sampling) ผู้วิจัยได้กำหนดคุณลักษณะของตัวอย่างเป็นอันดับแรก แล้วทำการสัมภาษณ์และขอรับรองให้กลุ่มเป้าหมายช่วยแนะนำรายชื่ออื่น ๆ ที่มีคุณลักษณะคล้ายผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 15 คน และในส่วนกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่สอง กลุ่มของบุคคลผู้ที่มีส่วนสนับสนุนหมอช้าง จำนวน 15 คน ผู้วิจัยอาศัยการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อจะได้

ข้อมูลที่เหมาะสมเชิงลึกที่ผู้วิจัยต้องการจะเก็บข้อมูลได้

หลักการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย

ผู้วิจัยได้เลือกโดยระบุมณฑลของบุคคลที่เป็น Key Informants ไว้ดังนี้

กลุ่มแรก คือ กลุ่มของหมอช้าง เป็นบุคคลที่มีความรู้เกี่ยวกับวิชาศาสตร์และพิธีกรรมที่เกี่ยวกับช้างทุกประเภท และต้องเป็นบุคคลที่เคารพนับถือในหมู่หมอช้างด้วยกันหรือเป็นผู้นำชุมชน มีอาชีพเลี้ยงช้างมากกว่า 10 ปีขึ้นไป

โดยจำแนกตามลำดับขั้นของหมอช้างคือ ครูบาใหญ่ หมอช้าง หมอเสดียง หมอสะด้า หมอจาและมะช้างและจำแนกตามประสบการณ์ความชำนาญดังต่อไปนี้

1. หมอช้าง จำนวน 2 คน
2. หมอเสดียง จำนวน 3 คน
3. หมอจา จำนวน 1 คน
4. มะช้าง จำนวน 2 คน
5. กลุ่มควาญช้าง จำนวน 7 คน

กลุ่มที่สอง คือ กลุ่มของบุคคลผู้ที่มีส่วนสนับสนุนหมอช้าง เป็นบุคคลที่มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการติดต่อและประสานงานระหว่างกลุ่มหมอช้าง

1. องค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 2 คน
2. องค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 4 คน
3. หมู่บ้านตากกลาง จำนวน 1 คน
4. กรรมการแสดงช้างจังหวัดสุรินทร์จำนวน 4 คน
5. อำเภอกำแพงแสน จำนวน 4 คน

เหตุที่ผู้วิจัยเลือกสัมภาษณ์บุคคลที่มีความสามารถดังกล่าวเพราะว่าเป็นบุคคลที่สามารถให้ข้อมูลที่อยู่ในระดับลึกได้อย่างละเอียดและถูกต้องมีข้อมูลที่เชื่อถือได้

กลุ่มตัวอย่างที่เลือกสัมภาษณ์ มีดังนี้

3.2.1 รายชื่อกลุ่มหมอช้างชาวกูย

1. นายมาก สุขศรี อายุ 85 ปี ตำแหน่งครูบาใหญ่ (หมอช้าง) เกิดเมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2463 อายุ 85 ปี อยู่บ้านเลขที่ 11 หมู่ 11 ตำบลกระโพ อำเภอกำแพงแสน จังหวัดสุรินทร์
2. นายหมีว ศาหลวง เกิดปี พ.ศ. 2463 อายุ 76 ปี ตำแหน่งครูบาใหญ่ (หมอช้าง) อยู่บ้านเลขที่ 12 หมู่ 9 ตำบลกระโพ อำเภอกำแพงแสน จังหวัดสุรินทร์

3. นายเถา ศาलगาม เกิดปี พ.ศ. 2469 อายุ 79 ปี อยู่บ้านเลขที่ 65 หมู่ 9 ตำบลกระโพ อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์
4. นายยา ศาलगาม เกิดปี พ.ศ. 2476 อายุ 72 ปี บ้านเลขที่ 16 หมู่ 9 ตำบลกระโพ อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์
5. นายมา ทรัพย์มาก เกิดปี พ.ศ. 2481 อายุ 67 ปี บ้านเลขที่ 62 หมู่ 9 ตำบลกระโพ อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์
6. นายชื่น แสนดี เกิดปี พ.ศ. 2477 อายุ 73 ปี บ้านเลขที่ 24 หมู่ 9 ตำบลกระโพ อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์
7. นายใบ ศาलगาม เกิดปี พ.ศ. 2477 อายุ 73 ปี บ้านเลขที่ 21 หมู่ 13 ตำบลกระโพ อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์
8. นายเที่ยง ศาलगาม เกิดปี พ.ศ. 2410 อายุ 58 ปี บ้านเลขที่ 113 หมู่ 13 ตำบลกระโพ อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์
9. นายปิยะพงษ์ จงใจงาม เกิดปี พ.ศ. 2503 อายุ 45 ปี บ้านเลขที่ 39 หมู่ 9 ตำบลกระโพ อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์
10. นายฮวล จงใจงาม เกิดปี พ.ศ. 2512 อายุ 36 ปี บ้านเลขที่ 164 หมู่ 9 ตำบลกระโพ อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์
11. นายเทิด สุขจิตร เกิดเมื่อปี พ.ศ. 2482 อายุ 66 ปี อยู่บ้านเลขที่ 28 หมู่ 9 ตำบลกระโพ อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์
12. นายทองอุ่น สุขจิตร อายุประมาณ 37 ปี บ้านเลขที่ 28 หมู่ 9 ตำบลกระโพ อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์
13. นายแสวง สุขจิตร เกิดเมื่อวันที่ 29 มกราคม 2516 อายุ 32 ปี บ้านเลขที่ 28 หมู่ 9 ตำบลกระโพ อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์
14. นายทองสุข สุขจิตร อายุประมาณ 30 ปี บ้านเลขที่ 28 หมู่ 9 ตำบลกระโพ อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์
15. นายบุญเฟื่อง สุขจิตร เกิดเมื่อวันที่ 3 มกราคม 2521 อายุ 27 ปี บ้านเลขที่ 28 หมู่ 9 ตำบลกระโพ อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์

3.2.2 กลุ่มผู้สนับสนุนหมอช้าง

องค์การบริหารส่วนตำบล

1. นายปรีชา ร่วมพัฒนา อายุ 66 ปี ตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลกระโพ
2. นายสา ศาลางาม อายุ 68 ปี อดีตเป็นผู้ใหญ่บ้านตากกลาง ปัจจุบันตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลกระโพ จังหวัดสุรินทร์

3. นายคิพงษ์ นันวันดี อายุ 34 ปี ตำแหน่งปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลกระโพ
4. นางสาววุฒิ ปะจะนัง อายุ 33 ปี ทำงานในตำแหน่งเจ้าหน้าที่วิเคราะห์

หมู่บ้านตากกลาง ตำบลกระโพ

5. นายประกิต กลางพัฒนา อายุประมาณ 50 ปี กำนันบ้านตากกลาง

อำเภอท่าตูม

6. นายวรวุฒิ ลิ้มศิริ อายุประมาณ 52 ปี ปลัดอำเภอท่าตูม
7. นายธีรศักดิ์ สุขสงวน อายุประมาณ 42 ปี ปลัดอำเภอท่าตูม
8. นายปรีชา นิยมตรง อายุประมาณ 52 ปี ปลัดอำเภอท่าตูม (นักพัฒนาชุมชน 6)
9. นายบุญธรรม เนาว์สูงเนิน อายุประมาณ 47 ปี สารวัตรสุสัตว์ อำเภอท่าตูม

องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์

10. นายธงชัย มุ่งเจริญพร อายุประมาณ 53 ปี นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์ นายธงชัย มุ่งเจริญพรศึกษาระดับปริญญาตรี สาขานิติศาสตร์บัณฑิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง รุ่นที่ 11 นายธงชัย

11. นายกฤตพล ศาลางาม อายุประมาณ 45 ปี ปัจจุบันนายกฤตพล ศาลางามดำรงตำแหน่งนักบริหารงานทั่วไป 6 หน้าที่สำคัญเป็นนักประชาสัมพันธ์องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์

กรรมการแสดงช้างจังหวัดสุรินทร์

12. นายสุมิตร ปรีชานนท์กุล อายุ 52 ปี เป็นอาจารย์ใหญ่โรงเรียนบ้านตากกลาง ตำบลกระโพ อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ และปัจจุบันนายสุมิตร ปรีชานนท์กุลได้ช่วยทางจังหวัดเป็นกรรมการการแสดงช้างจังหวัดสุรินทร์

13. นายวินัย บัวศรี อายุประมาณ 45 ปี นายวินัย บัวศรีเป็นครูสอนชั้นประถมศึกษาที่โรงเรียนบ้านตากกลาง ตำบลกระโพ อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์และเป็นกรรมการการแสดงช้างจังหวัดสุรินทร์

14. นายวัชร แสนกล้า อายุประมาณ 45 ปี นายวัชร แสนกล้าเป็นครูสอนชั้นประถมศึกษาที่โรงเรียนบ้านตากกลาง ตำบลกระโพ อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ และเป็นกรรมการแสดงช้างจังหวัดสุรินทร์

15. นายสมเกียรติ บุญล้อม อายุประมาณ 45 ปี เป็นครูสอนชั้นประถมศึกษาที่โรงเรียนบ้านตากกลางตำบลกระโพ อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์และเป็นกรรมการการแสดงช้างจังหวัดสุรินทร์

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยภาคสนาม

การกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยภาคสนาม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่

1. แนวการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ซึ่งผู้วิจัยจะเตรียมแนวคำถามแบบกว้าง ๆ ไว้ล่วงหน้า เพื่อให้ได้คำตอบตามวัตถุประสงค์อีกทั้งยังเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) สามารถเล่าเรื่องได้อย่างเต็มที่ ตามประเด็นที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้ และยืดหยุ่นประเด็นคำถามตามสถานการณ์ในการสัมภาษณ์
2. แบบบันทึกภาคสนามของผู้วิจัยหรือการจดบันทึก ซึ่งผู้วิจัยใช้ในการบันทึกข้อมูลที่รวบรวมได้จากการสังเกต สัมภาษณ์ พูดคุยกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลตลอดระยะเวลาในการวิจัยเป็นสิ่งที่ได้นอกจากการสัมภาษณ์เป็นสิ่งที่ผู้วิจัยได้พบเห็นมา
3. การบันทึกเทปเพื่ออัดเสียงการสัมภาษณ์ของผู้วิจัยและผู้ให้สัมภาษณ์เป็นการช่วยให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่ถูกต้องและชัดเจน
4. กล้องถ่ายภาพเพื่อบันทึกภาพที่สำคัญและนำมาประกอบการทำวิจัย

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษารูปแบบการสื่อสารเพื่อสร้างอัตลักษณ์ความเป็นหมอช้างชาวภูยจังหวัดสุรินทร์ให้คงอยู่ต่อไป ดังนั้นการเก็บรวบรวมข้อมูลจึงเป็นการเก็บข้อมูลจากปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านช้างของหมอช้างชาวภูย โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้อง (Documentary Source) ซึ่งเกี่ยวกับวัฒนธรรมการเลี้ยงช้าง ประเพณีพิธีกรรมของหมอช้างในหมู่บ้านตากกลางจังหวัดสุรินทร์ ตลอดจนภาพถ่ายและหลักฐานอื่น ๆ เพื่อเก็บข้อมูลที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์
2. การแนะนำตัว ผู้วิจัยทำการแนะนำตัวกับผู้ให้ข้อมูล กำหนดสถานภาพและบทบาทของผู้วิจัยโดยเปิดเผย (Overt Role) และแจ้งให้ผู้ให้ข้อมูลได้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ หรือ อาจใช้บุคคลซึ่งเป็นที่ยอมรับในชุมชนเป็นสื่อกลางและเป็นผู้แนะนำ

3. ตัวผู้วิจัยเองซึ่งจะเป็นผู้สัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth Interview) เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาที่ได้กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์และปัญหาคำวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Nonstructured interview) ซึ่งมีการกำหนดหัวข้อไว้กว้าง ๆ (Interview Guideline) และใช้เทคนิคหลายๆ วิธีผสมผสานกัน ได้แก่ การสัมภาษณ์โดยเปิดกว้างไม่จำกัดคำตอบ และการสัมภาษณ์แบบมีจุดสนใจเฉพาะเน้นสัมภาษณ์บุคคลหลักๆ ภายในหมู่บ้าน ซึ่งเป็นที่ยอมรับของหมอช้างภายใน หมู่บ้านและเป็นผู้ประกอบพิธีกรรมที่เกี่ยวกับช้าง นอกจากนี้ Key Informants ของผู้วิจัยจะเน้นเฉพาะการสร้างอัตลักษณ์ของหมอช้างชาวกูยจังหวัดสุรินทร์ โดยเน้นพิธีกรรมที่เกี่ยวกับช้าง ดังนั้นคำถามต่างๆ ผู้วิจัยจึงมีการตั้งโครงคร่าว ๆ ไว้สำหรับเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์เท่านั้น

4. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) โดยวิธีการสังเกตและสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการผู้วิจัยจะสังเกตการณ์พฤติกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันของหมอช้าง เช่น การพูดคุย การมีปฏิสัมพันธ์กับคนในชุมชนและบุคคลภายนอกหมู่บ้านตากกลาง ทั้งนี้รวมถึงการเข้าร่วมกิจกรรมในประเพณีและพิธีกรรมต่างๆที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านช้างด้วย เช่น ประเพณีการบวชนาคช้าง การทำพิธีเช่นศาลประกรรมของหมอช้างในงานบวชนาคช้าง

ทั้งนี้การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์จะอยู่ในกรอบของประเด็นที่ต้องการศึกษาเพื่อตอบปัญหาการวิจัย ดังนี้

1. ลักษณะของรูปแบบการสื่อสารเพื่อสร้างอัตลักษณ์ของหมอช้างชาวกูยจังหวัดสุรินทร์
2. ลักษณะของการให้ความหมายและคุณค่าเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของหมอช้างชาวกูย จังหวัดสุรินทร์ในยุคโลกาภิวัตน์
3. ลักษณะของการถ่ายทอดอัตลักษณ์ของหมอช้างชาวกูยจังหวัดสุรินทร์ในยุคโลกาภิวัตน์

3.5 การสังเกตการณ์

สังเกตจากสิ่งที่เกิดขึ้นในขณะที่มีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างหมอช้าง และผู้สนับสนุน โดยสังเกตการแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) หรือบางครั้งเรียกว่า (Field Observation) หรือการสังเกตเชิงคุณภาพ (Qualitative Observation) เช่น การทำพิธีเช่นศาลประกรรมของหมอช้างในงานบวชนาคช้าง (ผู้วิจัยได้เคยเข้าไปดูหมอช้างเช่นประกรรมมาบ้างแล้วและเข้าไปอีกครั้งในเดือนพฤษภาคม 2548) โดยผู้วิจัยมีบทบาทเป็นผู้ร่วมในฐานะนักสังเกตการณ์ ช่วงที่เข้าไปสังเกตการณ์คือ การเข้าไปสังเกตการณ์เกี่ยวกับชีวิตประจำวันของหมอช้างชาวกูย โดยผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ทำการศึกษา สังเกตชีวิตสภาพความเป็นอยู่ของหมอช้างชาวกูยเบื้องต้น เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐาน ผู้วิจัยเดินทางไปหมู่บ้านตากกลางในวันธรรมดาและวันหยุด และผู้วิจัยได้สังเกตการณ์ในวันที่ 20

พฤษภาคม 2548 ถึงวันที่ 22 พฤษภาคม 2548 ตั้งแต่เวลา 8.00-17.00 น. ซึ่งเป็นประเพณีงานบวชนาคช้างซึ่งจัดเป็นประจำทุกปี วันแห่บวชนาคช้างหมอช้างชาวกูยและลูกหลานชาวกูยที่เลี้ยงช้างในหมู่บ้านตากกลางจะมีการแต่งกายตามประเพณี และจัดเตรียมเครื่องเช่นตามแบบอัตลักษณ์ดั้งเดิม ผู้วิจัยได้เดินทางไปร่วมงานตามวันดังเพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกมากที่สุด

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 ก่อนเก็บข้อมูล ผู้วิจัยทำการศึกษาพื้นที่ของชุมชน รวบรวมข้อมูลประวัติและวัฒนธรรมของชุมชนเบื้องต้น ภายในเวลาประมาณ 2 เดือน (มกราคม-กุมภาพันธ์ 2548)

ระยะที่ 2 ระหว่างเก็บข้อมูล ทำการนัดหมายและสัมภาษณ์ พูดคุยและสังเกตจากการเข้าร่วมกิจกรรมกับคนในชุมชน ภายในเวลาประมาณ 3 เดือน (มีนาคม-พฤษภาคม 2548)

ระยะที่ 3 หลังเก็บข้อมูล ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล สร้างบทสรุปตามกรอบแนวคิด และตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลแบบสามเส้า ภายในเวลาประมาณ 4 เดือน (มิถุนายน-กันยายน 2548)

3.6 วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อมๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามหลักการวิจัยเชิงคุณภาพ และทำการตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวม โดยใช้การตรวจสอบความเชื่อถือได้ของข้อมูลแบบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) ซึ่งเป็นการแสวงหาข้อมูลจากแหล่งที่แตกต่างกันเพื่อรวบรวมเป็นเรื่องเดียวกันคือ จากการสังเกต การซักถาม และการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (สุภาภรณ์ จันทวนิช, 2542: 130) โดยนำข้อมูลทั้งหมดที่เก็บรวบรวมมาเปรียบเทียบซึ่งกันและกันในประเด็นต่างๆ ที่ต้องการศึกษา ดังนี้

1. ลักษณะของรูปแบบการสื่อสารเพื่อสร้างอัตลักษณ์ของหมอช้างชาวกูยจังหวัดสุรินทร์
2. ลักษณะของการให้ความหมายและคุณค่าเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของหมอช้างชาวกูยจังหวัดสุรินทร์ในยุคโลกาภิวัตน์
3. ลักษณะของการถ่ายทอดอัตลักษณ์ของหมอช้างชาวกูยจังหวัดสุรินทร์ในยุคโลกาภิวัตน์

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย โดยเก็บข้อมูลเบื้องต้นที่ได้จากการสัมภาษณ์และสังเกตในขณะที่อยู่ในสนามด้วยตนเองแล้วนำมาหาประเด็นหลักและข้อสรุปรวม จากนั้นจึงทำการจำแนกข้อมูลตามประเด็นต่างๆ และทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้เพื่อตอบปัญหานำวิจัย

3.7 การนำเสนอผลงานการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลที่ได้จากการวิจัย ในรูปแบบพรรณาวิเคราะห์ (Analysis Description) โดยการนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์ เรื่อง “การสื่อสารเพื่อสร้างอัตลักษณ์ของหมอช้างชาวกูยจังหวัดสุรินทร์” โดยมุ่งเน้นศึกษาด้านวัฒนธรรมการเลี้ยงช้างของชุมชน ไว้ในบทที่ 4 ซึ่งผู้วิจัยมีการจัดแบ่งการนำเสนอออกเป็นลำดับดังนี้

1. นำเสนอข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เพื่อใช้ตอบปัญหานำวิจัยในส่วนของรูปแบบการสื่อสารเพื่อสร้างอัตลักษณ์ของหมอช้างชาวกูยจังหวัดสุรินทร์
2. นำเสนอข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เพื่อใช้ตอบปัญหานำวิจัยในส่วนของการสื่อสารเพื่อให้ความหมายและคุณค่าเกี่ยวกับอัตลักษณ์หมอช้างชาวกูยจังหวัดสุรินทร์ ในยุคโลกาภิวัตน์
3. นำเสนอข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เพื่อใช้ตอบปัญหานำวิจัยในส่วนของกระบวนการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมท้องถิ่นของหมอช้างชาวกูยจังหวัดสุรินทร์ ในยุคโลกาภิวัตน์

สำหรับในบทที่ 5 ผู้วิจัยได้ใช้เพื่อการนำเสนอข้อสรุป การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะที่ได้ค้นพบจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้